

Ringvirkninger fra havbruksbedrifter

Magnar Pedersen, Roy Robertsen og Otto Andreassen

Betydelige vekstambisjoner

Forrige regjering:

"Norge skal være verdens fremste sjømatnasjon"

Nåværende regjering:

"Regjeringen vil følge opp visjonen om en flerdobling av verdiskapingen i næringen de neste tiårene.."

"Jeg kaller laksen Norges Ikea. Oppdrett er en fantastisk næring." (Erna Solberg).

FHL:

- 2,7 millioner tonn laks og ørret i 2025 (FHL)

NTVA, DKNVS, SINTEF:

- 5 millioner tonn laks og ørret i 2050

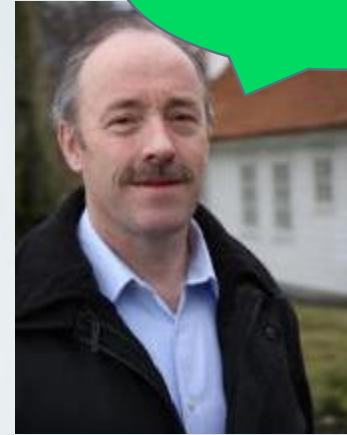
Rammene er ikke alltid tilpasset vekstambisjonene

Havbruksnæringens utvikling avgjøres av

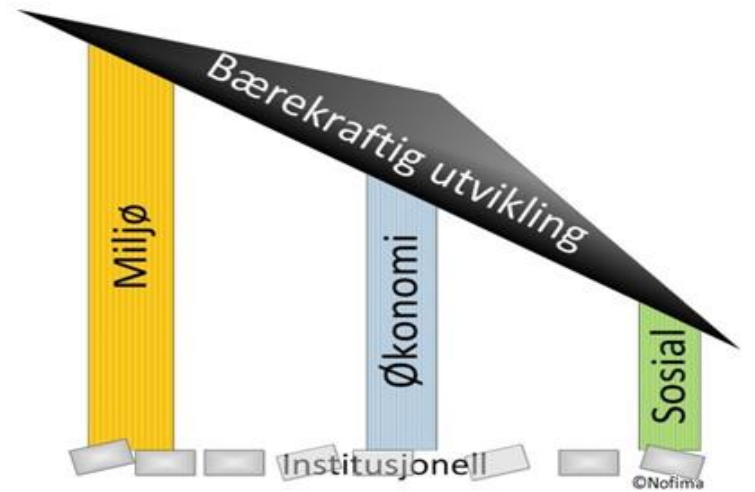
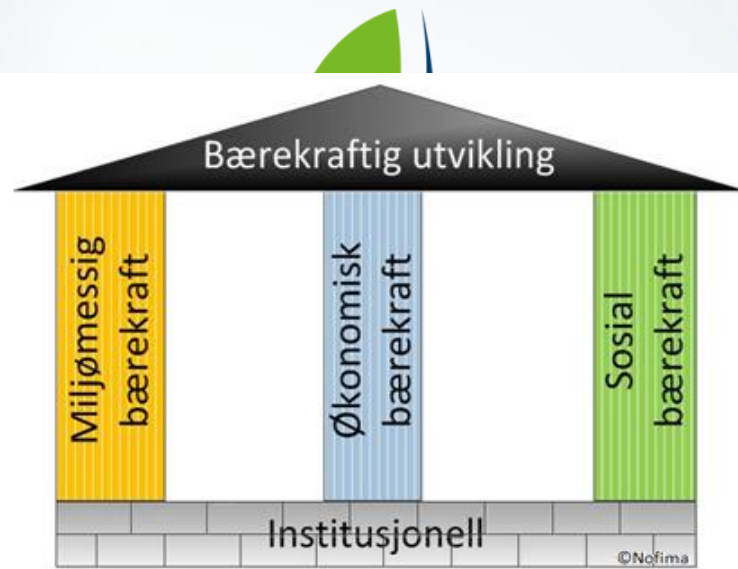
- Hvordan nasjonale- og lokale myndigheter agerer i spenningsfeltet mellom ulike samfunnsinteresser
- Politisk tåleevne og samfunnsaksept
- Forvaltningsregimet
 - Innhold og krav til bærekraft
 - Tilgang til lokalitetsressursene
- Næringens tilpasninger og innovasjon

Tidobling!

Stopp!

Havbruk - Bærekraftsutfordringer

- Miljømessige bærekraft
 - Lus, rømming, sykdom, tilgang på fó r m.m.
- Økonomisk bærekraft
 - Kostnadsvekst m.m.
- Sosial bærekraft
 - Politisk og samfunnsmessig aksept, legitimitet(lokale aktivitet og arbeidsplasser)

Hva sier havbruksnæringen?

Fremhever arealtilgangen som flaskehalsen for vekst

- "*Den viktigste utfordringen for min bedrift i dag er tilgang på lokaliteter som har tilstrekkelig dyp, god vannutskifting og god skjerming for vind og bølger*" (63 % av informantene)
- For å oppnå en årlig vekst på 4-5 prosent sier 66 prosent at de trenger *flere* lokaliteter, og 54 prosent at de trenger *bedre* lokaliteter
- Ønsker tilgang til lokaliteter i alle deler av kystsonen, ikke bare superlokaliteter

Kompensasjon til kommunene for arealbruk vil lette lokalitetstilgangen

Kunnskapsgrunnlaget for arealdisponeringene er mangelfull

- Økt kunnskap om næringens lokale og regionale ringvirkninger vil lette lokalitetstilgangen

Kommunene setter krav om ringvirkninger for å avsette areal til havbruk

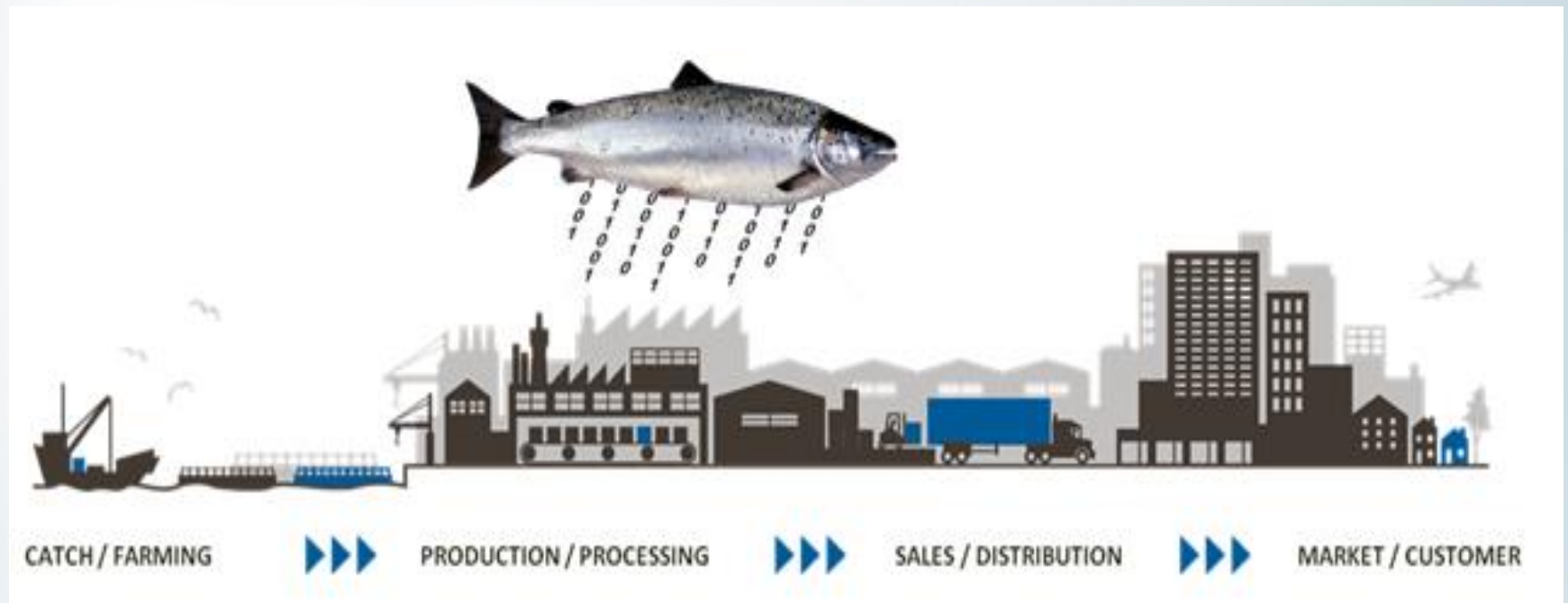
Utviklingstrekk:

- Økt industrialisering og endringer i nærings- og eierstruktur
- Produksjon konsentreres
- Aktiviteter skyves på tvers av kommune og regiongrenser
- Røkteroppgaver overtas av spesialiserte leverandører
- Nye spesialiserte tjenester

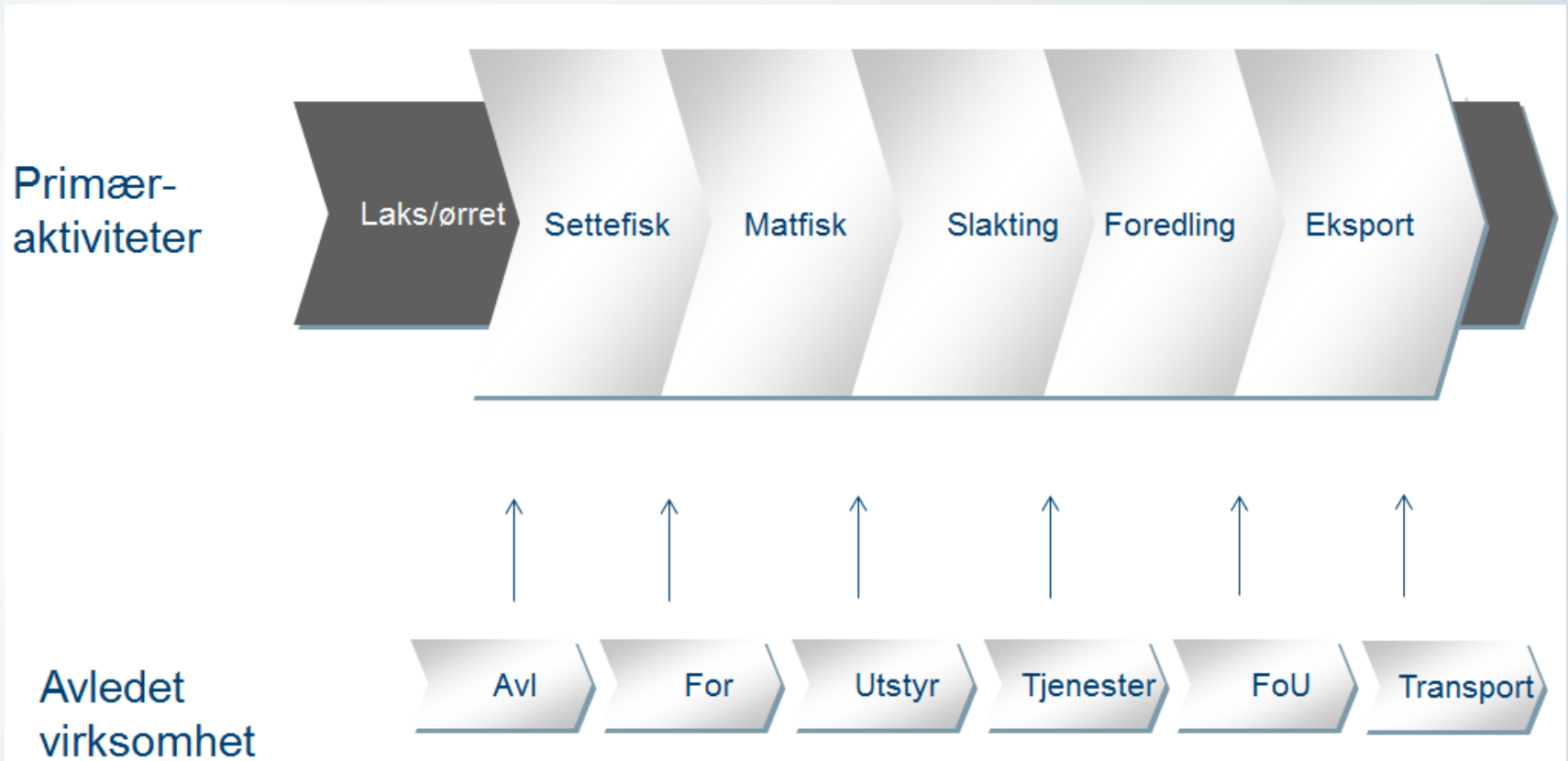
Et viktig spørsmål er hvor ringvirkningene genereres

- Sysselsetting skyves fra primærleddet til avledet virksomhet
- Fordelingen av ringvirkninger endrer geografi og nedslagsfelt
- Kommuner uten matfiskproduksjon kan ha store ringvirkninger
- Ringvirkningene blir mindre synlig

Ringvirkninger

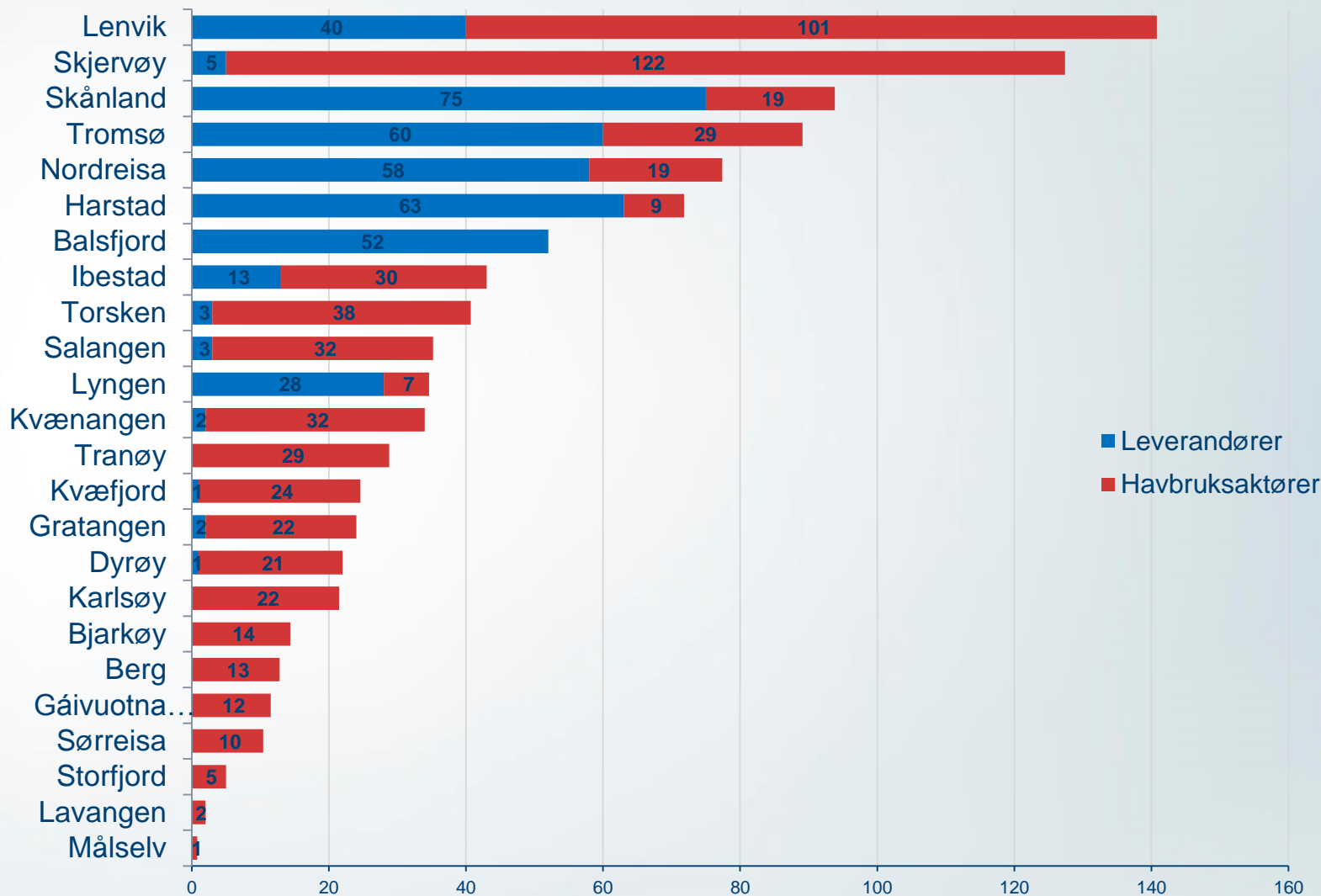
Verdikjedetilnærming

Havbruk – avledet virksomheter

- Førproduksjon
- Reparasjon og vedlikehold
- Båter til anleggene
- Utstyr/nøter
- Paller
- Isoporkasser
- Håndtering av avfall(f.eks. død fisk)
- Fiskehelsetjenester
- Brønnbåttjenester
- Transporttjenester
- FoU-tjenester
- Konsulenttjenester

Årsverk i primær og avledet virksomhet Fordelt på kommunene i Troms 2011

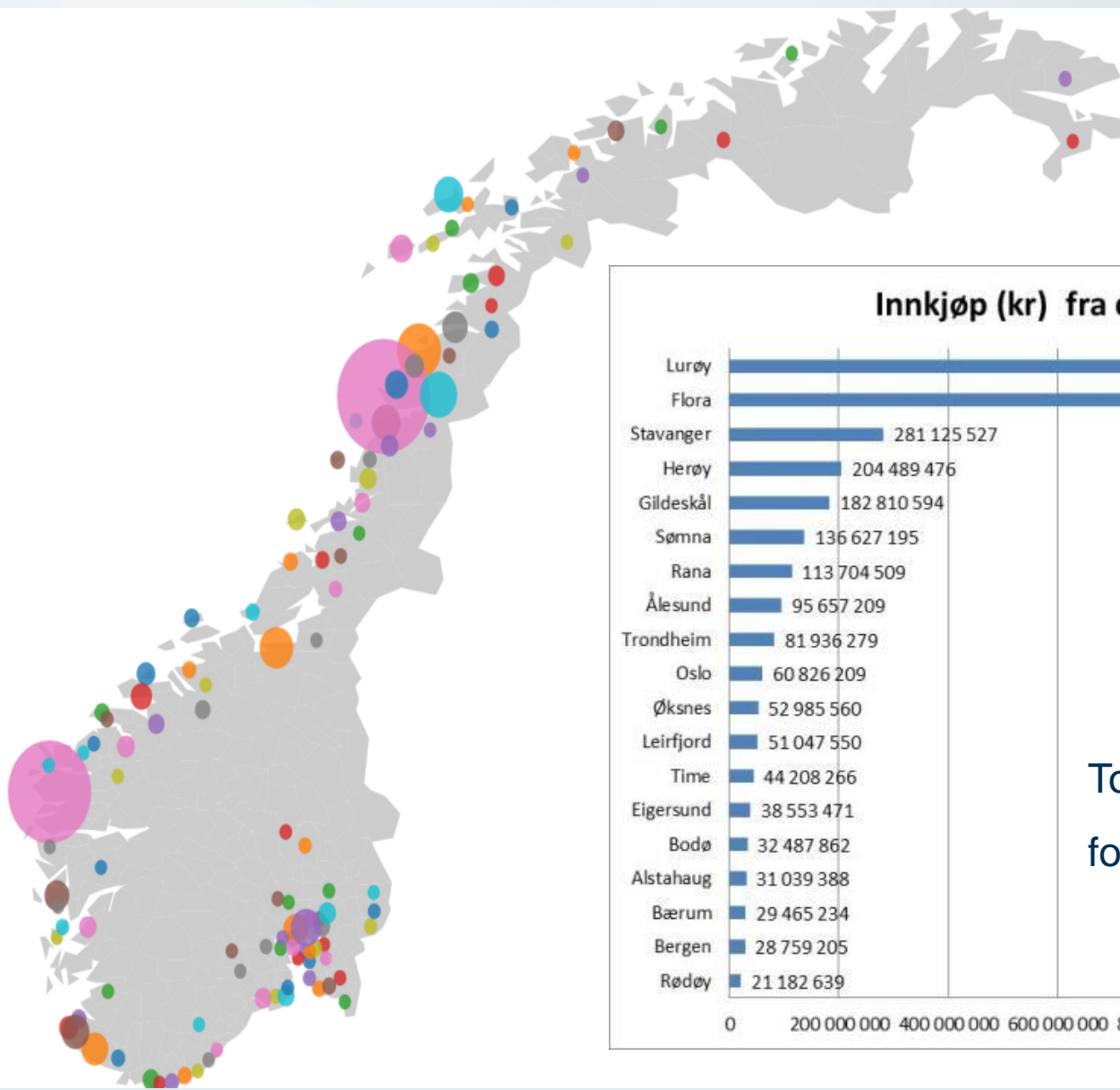
Ringvirkninger fra Nova Sea 2012 og 2013

- **Lokalisert i 11 kommuner på Helgeland**
- **Direkte sysselsatte 248 årsverk fordelt på 28 kommuner**
- **Innkjøp fra 141 kommuner, 80% kjøpt i Nordland fylke**
- **Total leverandøromsetning 2,6 milliarder**
- **Betydelige lokale ringvirkninger i aktivitetskommuner**
- **Store ringvirkninger utover lokalitetskommuner**

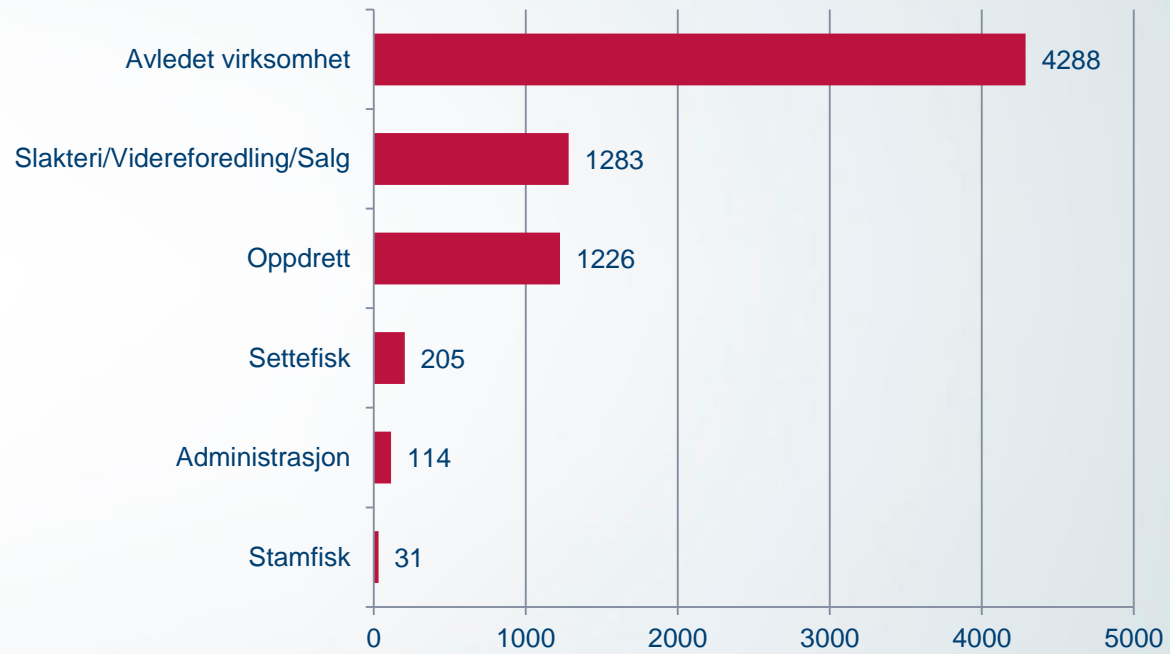

Eksempel Nova Sea:

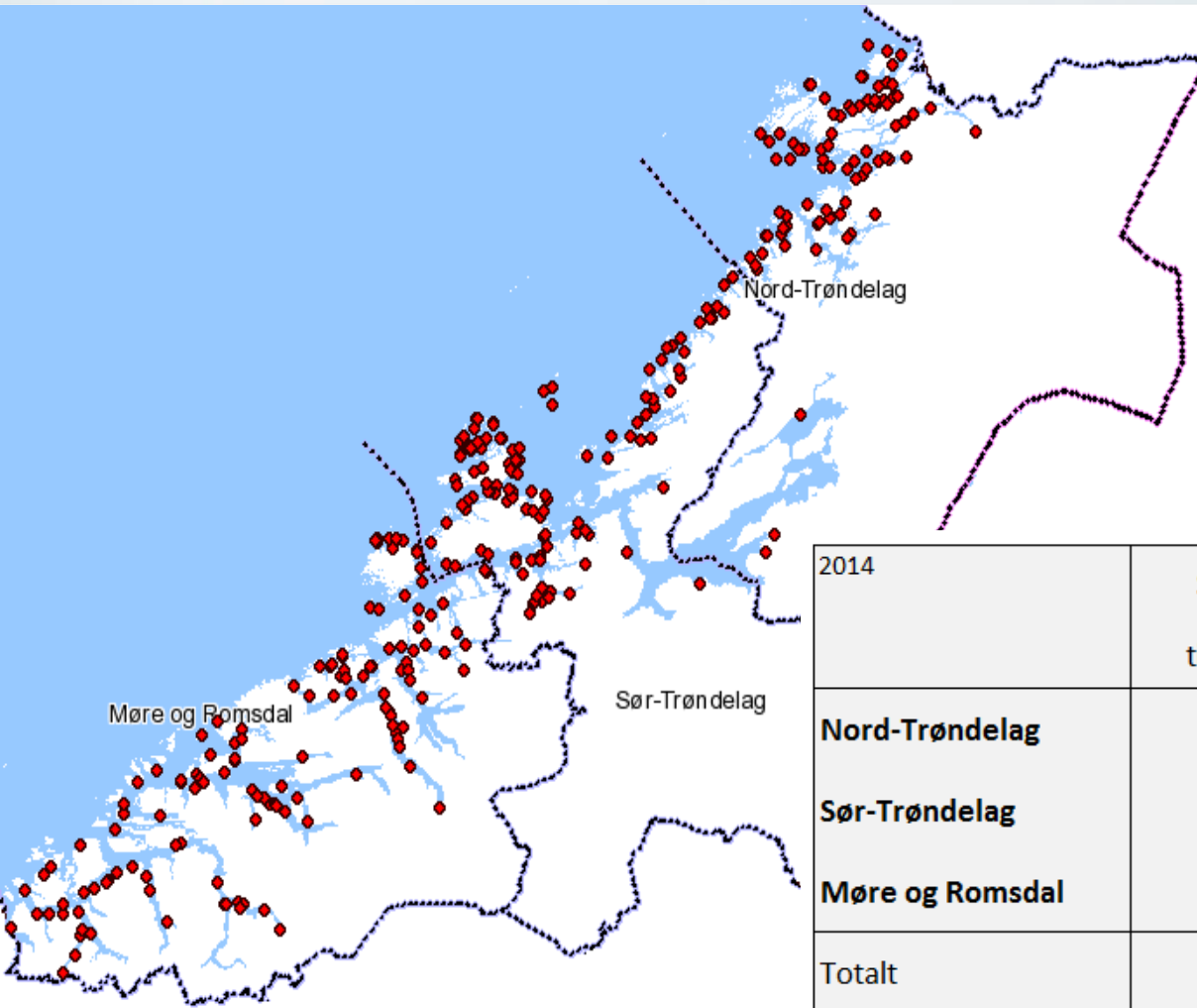
Innkjøp fra havbruk gir ringvirkninger langs hele kysten

Beregnet sysselsetting i Midt-Norge

Havbruk og areal, Midt-Norge

2014	Sjøareal	Fysisk arealbeslag	
	til GL, km ²	Anlegg km ²	% av sjøareal
Nord-Trøndelag	4 996	4,7	0,09
Sør-Trøndelag	7 262	4,3	0,06
Møre og Romsdal	6 271	6,1	0,10
Totalt	18 529	15,2	0,08

Nasjonale ringvirkninger av havbruksnæringen

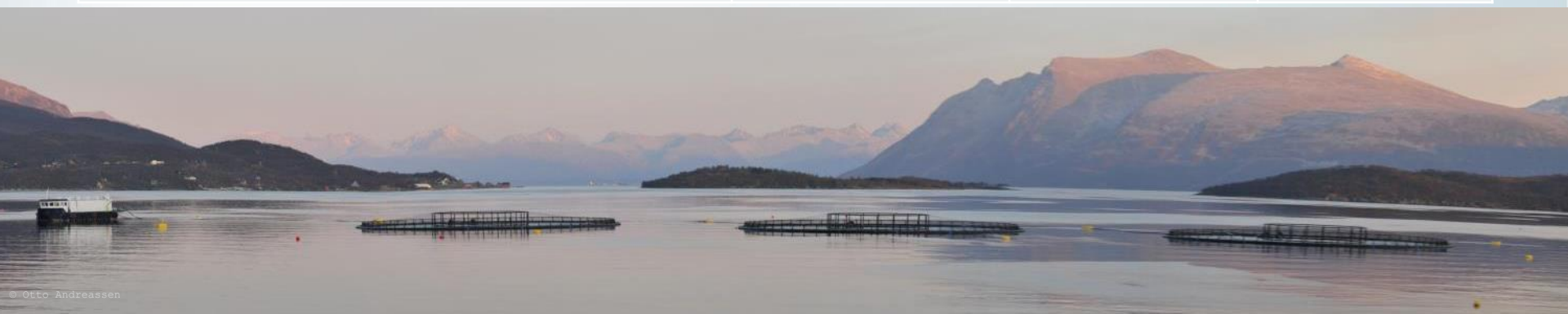
Otto Andreassen og Roy Robertsen

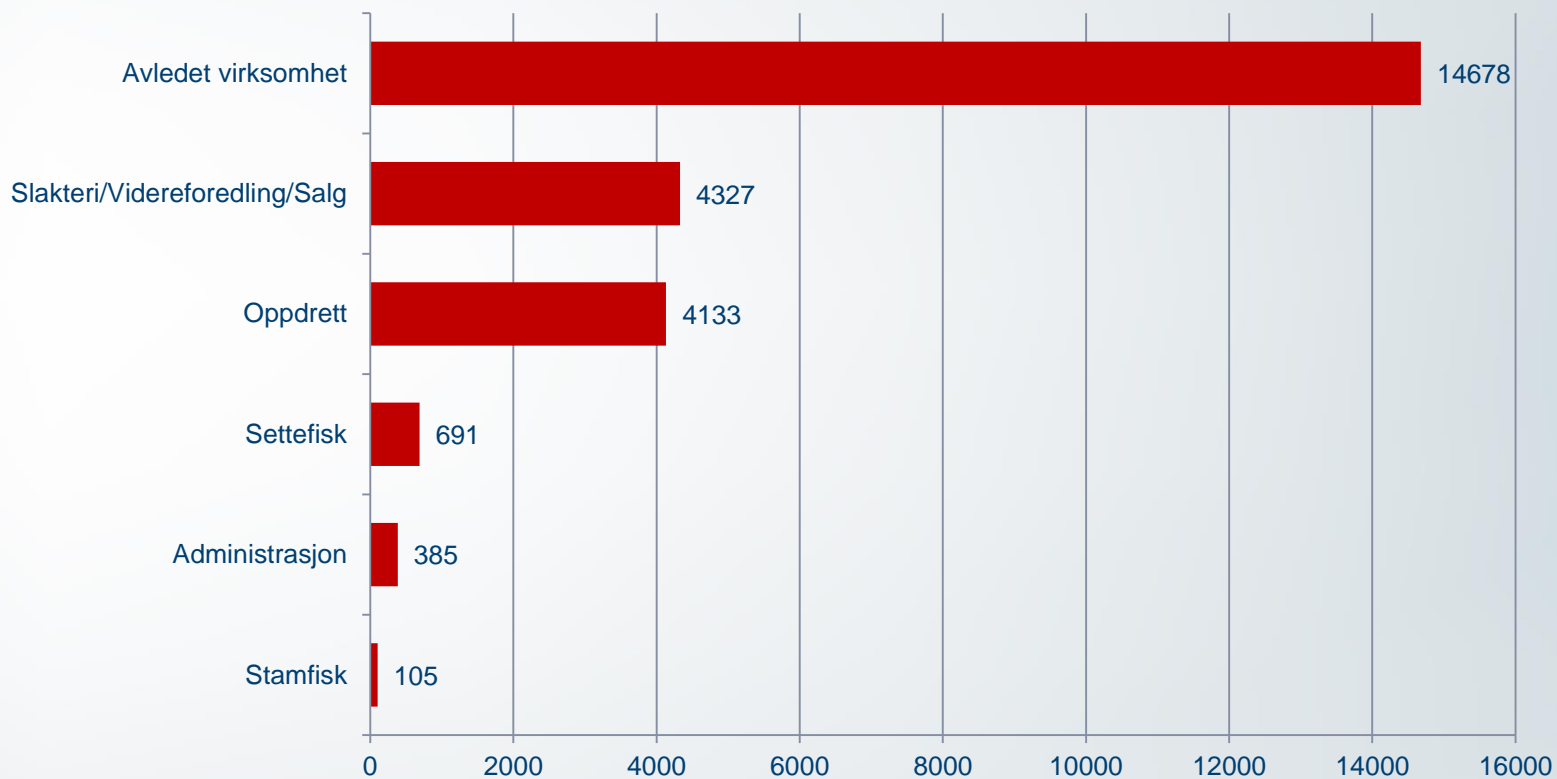
- Bedriftsutvalg som har 32% av konsesjonene i næringen
- Mottatt innkjøpstall for 2013 som viser leverandørkjøp fra aktører som kommer fra 265 kommuner og alle fylker
- Sysselsettingsberegninger utledet fra selskap som står for 52 prosent av produsert volum i 2013
- Havbrukselskapene i utvalget har aktivitet i nesten hele landet

Ringvirkninger av havbruksnæringen 2013

		Totalt Norge	Pr lokalitet i bruk
Sysselsetting	Antall årsverk	24 300	42
- Havbruk primærledd		9 600	17
- Leverandører		14 700	25
Produsert kvantum	Tonn	1 243 000	2 170
Innkjøp leverandører	Million kroner	34 300	60
Eksportverdi		42 200	74
Verdiskaping		14 700	26
Verdiskaping pr årsverk i matfisk		3,5	

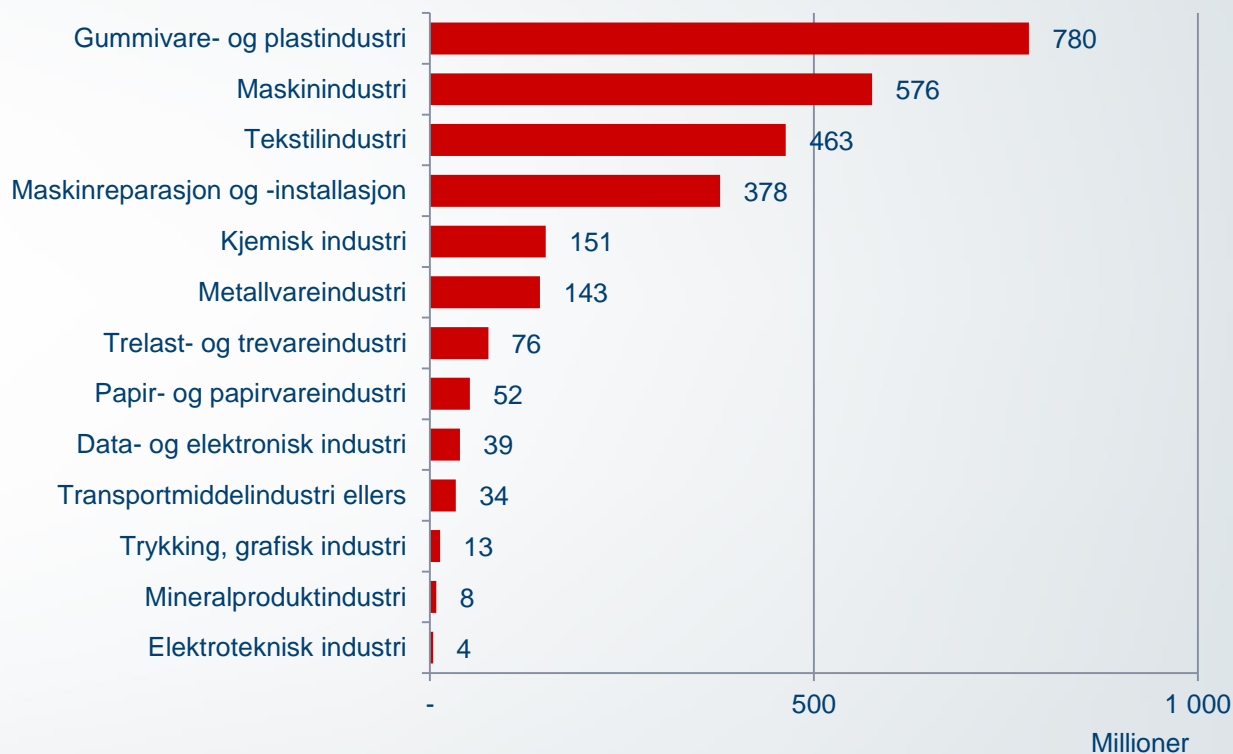
Syssettingseffekt i havbruksnæringen og avledet virksomhet (24.300 Årsverk)

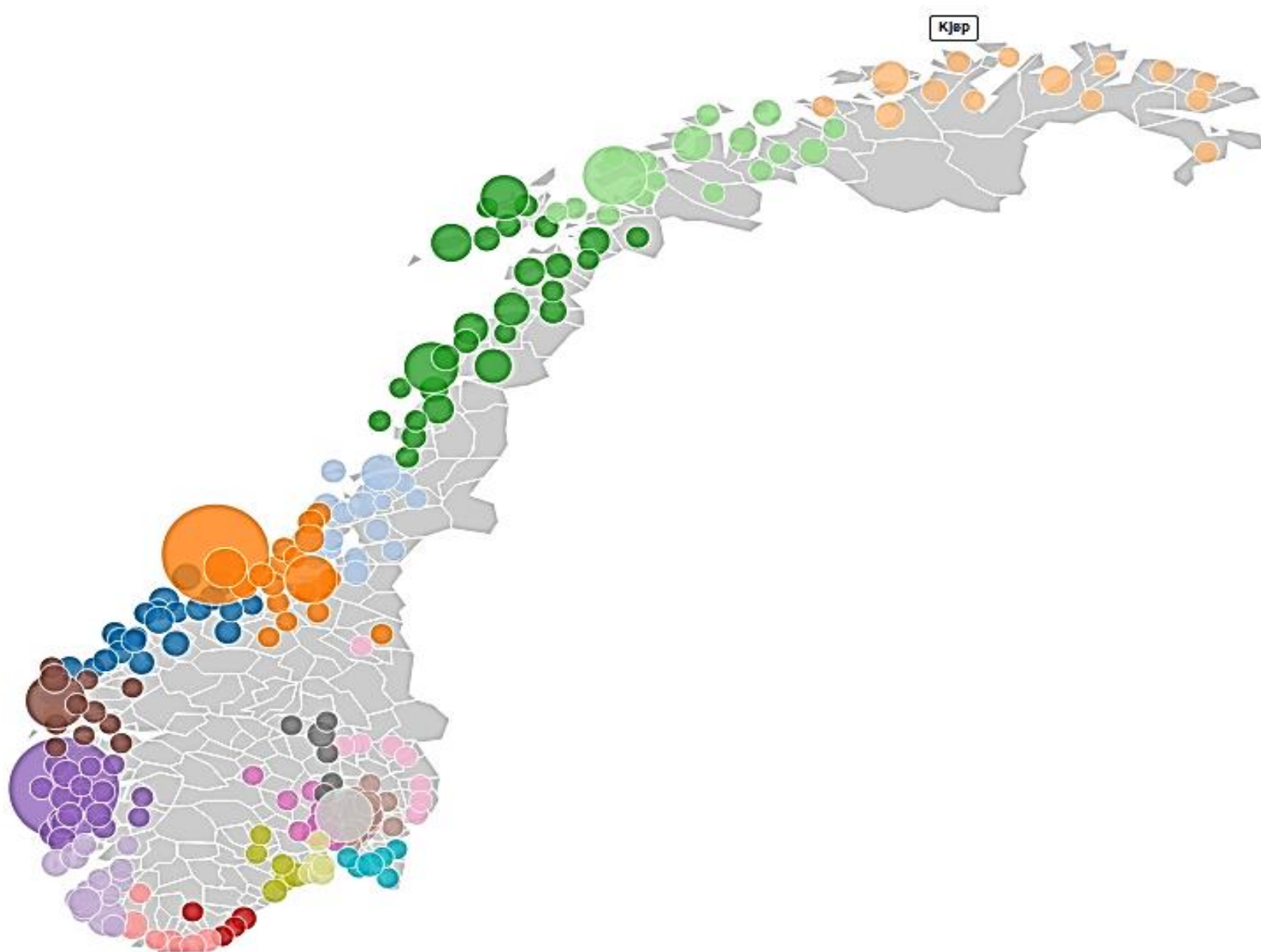
Havbruksnæringens innkjøp nasjonalt fra leverandører i 2013 per hovedkategori (Totalt 34,3 mrd.)

Innkjøp fra de største gruppene i hovedkategorien Industri (eks. næringsmiddelindustri som inkluderer fôr og fiskebearbeiding)

Innkjøp foretatt av havbruksnæringen 2013 i Norge

Oppsummering nasjonalt

- Havbruksnæringen er en usedvanlig arealeffektiv proteinproduksjon. Den direkte fysiske overflatearealbruken i 2013 er på **21,1 kvadratkilometer**, og et samlet produksjonsuttak av laks og ørret på 1.243.000 tonn produsert på 573 lokaliteter, innebærer en gjennomsnittlig produksjon på **59 000 tonn laks/ørret pr. kvadratkilometer** brukt sjøoverflateareal
- Havbruksnæringen ga eksportertinntekter på over **42 milliarder kroner i 2013** og kjøpte varer og tjenester i Norge for **34 milliarder kroner**
- Det var **9.600 årsverk** tilknyttet primærleddet i havbruksnæringen i 2013. Innkjøp hos leverandørindustrien utgjør **14 700 årsverk** i avledet virksomhet i Norge samme år
- Et havbruksanlegg på sjøen av gjennomsnittlig størrelse bidrar alene til **42 årsverk** i Norge (primærledd og i leverandørindustri lokalt, regionalt og nasjonalt)
- Samlet verdiskaping i matfiskproduksjon av laks og ørret var på **14,7 milliarder kroner** i 2013
- Hvert årsverk i matfiskproduksjonen bidro med en gjennomsnittlig verdiskaping på **3,5 millioner kroner** i 2013. Til sammenligning var det en verdiskaping per årsverk i jordbruk på 360.000 kroner i 2013.

Havbruk brukte et overflateareal på 21,09 km² som gir 58 949 +
tonn pr. kvadratkilometer, på 573 lokaliteter i bruk i 2013.

Total produksjon var 1.243.000 tonn i 2013.

Gullestadutvalget beregnet for år 2010 en gjennomsnittlig
lokalitetsstørrelse til å være 36.800 m²

Måle avstand/areal

Areal:

1.01 km²

Oppsummering nasjonalt

- Havbruksnæringen er en usedvanlig arealeffektiv proteinproduksjon. Den direkte fysiske overflatearealbruken i 2013 er på **21,1 kvadratkilometer**, og et samlet produksjonsuttak av laks og ørret på 1.243.000 tonn produsert på 573 lokaliteter, innebærer en gjennomsnittlig produksjon på **59 000 tonn laks/ørret pr. kvadratkilometer** brukt sjøoverflateareal
- Havbruksnæringen ga eksportertinntekter på over **42 milliarder kroner i 2013** og kjøpte varer og tjenester i Norge for **34 milliarder kroner**
- Det var **9.600 årsverk** tilknyttet primærleddet i havbruksnæringen i 2013. Innkjøp hos leverandørindustrien utgjør **14 700 årsverk** i avledet virksomhet i Norge samme år
- Et havbruksanlegg på sjøen av gjennomsnittlig størrelse bidrar alene til **42 årsverk** i Norge (primærledd og i leverandørindustri lokalt, regionalt og nasjonalt)
- Samlet verdiskaping i matfiskproduksjon av laks og ørret var på **14,7 milliarder kroner** i 2013
- Hvert årsverk i matfiskproduksjonen bidro med en gjennomsnittlig verdiskaping på **3,5 millioner kroner** i 2013. Til sammenligning var det en verdiskaping per årsverk i jordbruk på 360.000 kroner i 2013.

